

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

201. An absolutus à censuris reservatis in articulo mortis, si convaluerit, teneatur accedere ad Superiorem? Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compensetur, nec tollatur obligatio adimplendi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

communicationis Summo Pontifici posuit, hoc non obstante, Metropolitanus in casibus suis permixtis eam largiri? Et in textu hujus Resolutionis adducuntur aliqui casus in exemplum dictæ questionis? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 157. alias 158.

Negative respondet Campanili in *diver. jur. Can. rub. 11. cap. 15. n. 132*. putat enim per hanc reservationem censeretur abdicatam potestatem absolviendi etiam Metropolitanis, ita quod in casibus in jure permixtis non valeat absolvere, stante tali reservatione facta, per Ordinarium.

Sed contrariam sententiam tenendam esse existimo, quia licet reservatio facta per Ordinarium Papæ, tollat ipso jure potestatem absolviendi vigore renunciationis factæ, tamen hoc non potest præjudicare Metropolitanis, licet quis possit renunciare favori suo, non tamen in alterius præjudicium. Et sic primò valis non potest in præjudicium domini absque ejus consensu alterius jurisdictioni consentire. Secundò Clerici non possunt renunciare eorum privilegio. Tertiò, pater non potest renunciare donationi infidelis. Quarto, juramentum non firmat contractum in præjudicium tertii. Et tandem etiam clausula *motu proprio*, non operatur in tertii præjudicium, nec jus in re acquisitum alteri admittit. Et ideo (ne in aliena vinea arare videar) hanc sententiam, & omnia supradicta docet doctus Iurisconsultus Io. Maria Novatia in *99. forensibus part. 1. quæst. 66. per totam*.

RESOL. CXCIX.

An excommunicatus ab uno Episcopo posuit ab illo absolvi etiam si mutaverit domicilium, vel absolvendus sit ab Episcopo cui tunc subditus est? Ex p. 5. tract. 9. Refol. 8.

Respondet Suar. de *conf. disp. 7. sect. 1. n. 19. & n. 26*. quod si fiat excommunicatus per generalem sententiam, poterit absolvi ab alio Episcopo, juxta probabilem opinionem, de qua egerat paulo antea: si verò per particularem sententiam, non poterit absolvi nisi ab eo, à quo excommunicatus est, quia causa est incepta, & ad illum pertinet causa & liti consummatio. Sed P. Vasquez *dub. 20. n. 5*. videtur sentire posse absolvi ab altero, quando jam est sub jurisdictione ipsius, & non aliter, & ita etiam docet Turrianus de *cenf. lib. 2. disp. 15. dub. 5*.

2. Non desinam etiam hic apponere verba Coninch de *Sacram. disp. 14. dub. 16. num. 258*. ubi sic ait: Ex dictis sequitur Antuerpiensem, v. g. qui maxima anni parte habitans in diocesi Mechliniensis, ibi contraxit excommunicationem latam per jus, aut sententiam generalem, redeuntem domum posse ab ea absolvi per eum, qui habet potestatem ab ejusmodi excommunicatione absolviendi eodem modo, ac si eam contraxisset Antuerpiæ, quia cum ejusmodi excommunicationes non sint particulatim reservatæ ei, à quo lata sunt, nihil refert à quo lata, vel ubi contractæ sunt, quia ideo alijs non sunt minus vel magis reservatæ. Imò et si excommunicatio quam talis incurrisset in Diocesi Mechliniensis, esset reservata Episcopo, si non esset reservata in Diocesi Antuerpiensi, posset talis domum reversus à suo Pastore absolvi, quia Mechliniensis per hoc quod aliquas censuras reservet in sua Diocesi, non potest impedire Antuerpienses ne ab iis absolvant. Quod si autem Antuerpiensis contraxisset in Diocesi Mechliniensis censuram latam per sententiam particularem, deberet absolvi à iudice, qui eam tulisset; quia hæc excommunicatio huic est singulariter reservata. Ita

Coninch loco cit. cui etiam adde Layman *tractat. 5. part. 1. cap. 7. n. 4*. & Præpositum in *3. p. 9. 1. de cens. in com. dub. 14. n. 92*. Non est igitur audiendus Philippus Faber de *cenf. in 4. sent. dist. 25. quæst. 1. disp. 4. cap. 8. n. 242*. ubi docet, Episcopum, qui excommunicavit, solum posse absolutionem impartiri.

RESOL. CC.

An qui dum versabatur in alieno Episcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam possit absolvi à proprio Episcopo?

Idem dicendum est, si ita versatus in alieno Episcopatu fuit in aliqua causa citatus coram illo Episcopo, in qua contingat illum excommunicari. Ex part. 5. tract. 9. Refol. 9.

Respondeo quod qui versatur in Episcopatu alieno, subditus illi Episcopo, ideo non potest test excommunicari ab illo per excommunicationem ab homine, nec generaliter, nec in particulari quantumcumque gravi delicto facto, ut patet per *cap. Romana, de sent. excomm. in 6*. Ad hoc autem ut possit ab illo excommunicari, necesse est quod fiat suus subditus ut puta ratione delicti in sua jurisdictione commissi, vel aliquo titulo, hoc autem fieri non potest, nisi prius Episcopus fecerit statutum, quod qui fecit tale delictum, sit excommunicatus. Nam tunc peregrinus faciens illud delictum in Episcopatu alieno, sit subditus illi ratione delicti commissi, & sic incidit in excommunicationem, sed tunc illa excommunicatio non est ab homine, sed à jure, & ideo de illa est judicandum sicut de excommunicatione à jure: & tunc consequenter est dicendum, quod non potest absolvi à proprio, sed ab Episcopo, in cuius Diocesi deliquit, & à cuius excommunicatione ligatus fuit; quia à tali excommunicatione in jure decernitur, ut non nisi Episcopus ille absolvere possit, in cuius Diocesi deliquit, quia ratione criminis illius in illa causa ille delinquens factus est subditus illius Episcopi, & exemptus à jurisdictione proprii Episcopi. Alio etiam modo poterit fieri subditus illi Episcopo quoad censuram, ut si fecit delictum in illa Diocesi, ad quod non erat imposita pena excommunicationis, sed Episcopus sciens illud delictum præcepit huiusmodi delinquenti, ut satisfaciatur parti pro tali delicto sub pena excommunicationis incurrenda tali tempore, nam si eo tempore non satisfaciatur, sit excommunicatus, nec potest absolvi à proprio Episcopo, quia ratione delicti factus est subditus illius Episcopi in cuius Episcopatu deliquit, ideo potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum si ita versatus in alieno Episcopatu citatus fuit in aliqua causa coram illo Episcopo, in qua causa contingat ipsum excommunicari, non potest ab alio absolvi, quia ex lite coram ipso Episcopo ille accepit jus in illum, ut habetur *cap. propositi, de foro competentis*, & ita docet Philippus Faber de *cenf. in 4. sent. dist. 25. 9. 1. disp. 4. cap. 8. num. 243*. & alij.

RESOL. CCI.

An absolutus à censuris reservatis in articulo mortis, si contraherit teneatur accedere ad Superiorem? Et obiter queritur, an per Indulgentias non compensetur, nec tollatur obligatio adimplendi satisfactionem sacramentalem, ita ut penitent eximatur à debito eam exequendi?

Et quid si penitentia imponatur non solum in satisfactorum. Verum etiam in medicinam & remedium? Ex part. 9. tract. 6. & Mis. 1. Ref. 35. alias 36.

Sup. hoc sup. in ref. 196. §. 1. ad med. & inf. in ref. seq. §. 1. & si gnauer, §. 2. & in ref. 204. §. 1. ante med. vers. In super, & in ferus intr. 8. Ref. 26. §. 1. pe. nult. & in to. 1. tr. 4. Ref. 44. §. 1. ult. paulo post initium, a vers. Solum adverte, & ibi in tr. 5. Ref. 13. §. 1. post med. u. vers. Notandum est, & in Ref. 39. §. 1. pe. nult. & ult. & in to. 9. tr. 7. Ref. 127.

Negativam sententiam docet Petrus Marchant, in *Tribunal. Sacram.* tom. 1. tract. 2. tit. 4. quest. 7. concl. 3. sic asserens: Improbabilem opinionem esse censere eorum qui volunt, absolutionem a censuris in isto articulo non posse dari, nisi cum onere, si quis convalescat, accedendi ad Superiorem, ut absolvatur. Hæc enim sententia (etsi sit plurium Doctorum) consequenter non loquitur ad textum Concilii Tridentini, & Ecclesie traditionem ibi expressam, quod, scilicet, in Ecclesia Dei semper custoditum fuerit ut nulla esset reservatio in articulo mortis. Si enim onus illud comparandi pro censuris remaneret, virtus reservationis illud operaretur; & tunc reservatio censetur remansisse, virtute cuius effectus ille sequeretur.

2. Solum igitur debet, si convalescat illi onus imponi comparandi in censuris ad externum, sive contentiosum forum deductis, cum obedientia aliqua ob contumaciam in externo foro præstanda est Superiori, aut etiam satisfactio partis læsæ, si læsa sit: sed hæc comparatio non pertinet ad reservationem, quæ tunc fuisset, sed ad obligationem innatam casui ob quem censura incurfa fuit: sicut si quis postea teneretur ad restitutionem famæ, vel rei ex casu confurgentem. Et ita intelligendum cap. *Eos qui, de sentent. excomm.* in 6. in quo dicitur, qui sic absolventur, debere præstare Superiori excommunicanti, recepturi, & satisfacturi, prout iustitia suadebit. Quod de satisfactionibus in foro externo tantum intelligi debet. Et *ibidem* additur, debere se repræsentare, ut passis injuriam, seu iis, quibus propter hoc obligati existunt, satisfactionem exhibeant competentem. Quæ omnia de obligationibus ex crimine natis, interpretanda sunt, cum iis quæ Doctores de similibus asseruerunt. Ita Marchant.

3. Sed pace viri docti, aliquando nimis rigide se gerit in censura opinionum, ut fecit in isto casu, vocando improbabilem opinionem illam, quam committere docent Doctores, quos ad satisfactionem hic possem adducere. Vnde doctus P. Vossius de *iurisd. Episc.* diff. 1. dub. 14. n. 17. adducit pro sententia 19. Doctores, quibus novissime adde Castrum Palaum tom. 4. tr. 1. diff. unica, punct. 8. §. 1. n. 10. & Lessium in 3. p. D. Thomas, q. 8. de *Minist. Confessarii* 3. dub. 9. n. 4. & patet ex cap. *De latero*, cap. *Quod de his*, cap. *Quamvis de sentent. excomm.* & cap. *Eos qui, cod. tit.* in 6. Ex quibus apparet ratio hujus legis obligantis ad se præsentandum, scilicet, ne censuræ Ecclesiasticæ illuderetur, & ut tolleretur occasio fingendi falsa impedimenta ad impetrandam absolutionem ab alio, quam à Superiore, & Ecclesiæ intentio servaretur.

4. Sic etiam excessit dictus Author in censuranda alia opinione: nam ubi *supra* tract. 4. tit. 7. §. 5. concl. 2. sic asserit: [Infero, improbabilem mihi omnino videri quorundam sententiam, asserentium penitentem, qui adverteret, se aliis piis operibus, vel indulgentiarum acquisitione satisfecisse peccatis debitis, non teneri ad implendam penitentiam à Sacerdote in Sacramento sibi impositam: tenetur enim præcepto, & sententia Iudicis parere, eo ipso, quod ejus iudicio se subiecit, quamvis aliunde censetur liberatus. A vinculo enim sacramentali nemo solvere potest, nisi sacramentalis Iudex. & peccata in Sacramento à Iudice retenta, coram Deo censentur retenta. Vnde, quemadmodum peccata coram Deo soluta, Clavibus nihilominus subijci debent: ita satisfactio à Clavibus imposita, non potest tolli, nisi mediantibus Clavibus.] Ita ille. Et tamen contraria

sententia est communis inter Doctores. Vide modo, si mereatur censura improbabilitatis injuri. Sed pro sententia Marchant. Vide Patrem Averlam de *Sacram.* Penit. q. 13. sect. 9. ubi ex pluribus rationibus probat, etiam per Indulgentias non compensari, nec tolli obligationem adimplendi satisfactionem sacramentalem, ita ut penitens eximatur à debito cam exequenti. 5. Verum, pace viri docti, & amicissimi rectè observat Eminentissimus Dominus meus Cardinalis de Lugo de *Sacram. Penitent.* disp. 27. sect. 2. num. 22. esse communem sententiam, tum antiquorum, tum recentiorum, penitentem liberari per Indulgentiam ab obligatione penitentiae: & laudat quamplures & graves Auctores. Probat autem hanc opinionem ex cap. *Cum ex eo*, de *penitent. & remiss.* ubi in fine illius capituli Summus Pontifex inquit, per indulgentias & superfluas Indulgentias, satisfactiones sacramentales enervari. Igitur per Indulgentiam tollitur obligatio adimplendi penitentiam: alias si maneret obligatio etiam in ratione medicinae, nihil prolium enervaretur de satisfactione. Secundo probat ex eo quod Glossa in *Extravagant. Antiquorum*, de *penitent. & remiss.* longe post medium, refert, Pontificem declarasse, anno Iubilæi, à penitentiaris non debere imponi alia onera penitentibus, præter ea quæ in Iubilæo illo erant præscripta, ne Indulgentia frustraretur. Signum igitur est, Pontificem existimasse, acquisita Indulgentia, aliam penitentiam non esse imponendam. Tertiò probat à priori: quia penitentia à Confessario imponitur, ut penitens pro suis peccatis Deo satisfaciatur, sed cum per Indulgentiam tollatur debitum totius pœnæ, cessat fundamentum illius obligationis, & per consequens definit obligatio ad penitentiam exequendam. Et si contra hanc doctrinam respondeatur, penitentiam imponi non solum in satisfactoria, verum etiam in medicinam, & remedium, ut penitens præparet peccatum, ut colligitur ex Tridentino *sess. 14. cap. 8.* proinde quamvis per Indulgentiam cesset penitentia, quatenus satisfactio, non cessat quatenus medicina. Si, inquam, aliquis ita urgeat, respondeat de Lugo, verum esse, penitentiam frequenter imponi, ut medicinam: at Confessarius non potest obligare ad illam, nisi quatenus est satisfactio, & vindicta, sicut Iudex, licet curare debeat, ut pœna, quam delinquenti imponit, sit non solum in vindictam, sed etiam in medicinam; non tamen posset exequi illam, etiam in medicinam, si Princeps supremus eam remitteret delinquenti: ita Sacerdos, cum sit simul Iudex, & Medicus, debet inungere penitentiam pro peccatis, ut satisfactionem, & medicinam: at, si pœna condonetur, nequit obligare ad medicinam: quia Medicus non obligat sed consultat; intelligendo tamen de medicina, quæ non sit simpliciter necessaria ad peccata in posterum vitanda. Hæc, & multa alia fuisse docet Cardinalis de Lugo, interpretando Concilium iuxta datam doctrinam, & solvendo nonnullas contrarias instantias minoris momenti, apud quem legi possunt. Vnde ex his patet, ut diximus, excessisse Marchant, in censura hujus opinionis.

RESOL. CCII.

An absolutus in periculo mortis ab excommunicatione, elapso morbo teneatur, quam primum poterit se præsentare Superiori, aliquin incidat in eandem excommunicationem, sicut erat prius? Et in dicto casu an teneatur se præsentare vel sufficere, ut absens appareat? Et an qui in articulo mortis fuit absolutus à censuris reservatis Papa, aut Episcopo vi alicujus Bullæ, Iubilæi, servatis Papa, aut Episcopo vi alicujus Bullæ, Iubilæi, servatis